

Pénteken,
september 3-án.

19-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarország: (Előleges közlés unitariusok zsinatjáról; közgyűlések; tudósítás Déváról; árrszabás, ügyészkar szelleme, szilágysági termés.) Döbrentei Gábor régi nyelv emlékekérti utazása; budapesti lánczlid; fővárosi ujdonság; egyesülés és magyarosodás, Trencsén megyében; Bihar, Bekés, Zolyom megyék közgyűlései.) Anglia: (a hajó gyárakban nagy élénkség; a királyné új paireket nevezett ki.) Franciaország: (kedvező hírek Algírból; Burdeauxban lázadás.) Spanyolország: (Árguelles 11 palota dámát elbocsátott.) Törökország: (a katonaság közt szélesen elágazott összeesküvés, 'sat.) Poroszország: Újabb tudósítások. Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

(Előleges közlés unitariusok zsinatjáról.) Az unitariusoknak f. évi aug. 22-től 28-ig tartott népes és lelkes zsinati gyűléséről, míg részletes közlésre helyünk lenne, ezeket kívánjuk kivonatilag közleni: A' zsinat legközelebb 's a' jelenkor kívánatának megfelelő tárgya volt egy az iskolai tanításmód tökélyesbitésére javasolt terv, melly nagy többséggel el is fogadtatott. Ennek három főpontja van: 1) A' magyar nyelv ezután, mint nyelv tanítatni fog. 2) Az alosztályi tanítók (classicus praeceptorok) ezután nem osztályonként (classisonként) fognak rendeltetni, hanem tudományi szakonként. 3) A' felsőbb tanulmányok magyar nyelven fognak tanítatni. A' latán csak a' latin nyelv tanítatandik. Ezen feljül megkértem a' nmlga kir. főkörmány, hogy az 1791-beli 51. t. cikk értelmében levelezéseit az unitariusok egyházi tanácsával (consistorium) méltóztassék magyar nyelven folytatni, mint a' zsinat és egyházi tanács is folytatandják. — A' vegyes házasságokra nézt felírás tételét. — Az Augustinovics véghagyománya kezelésére kinevezett biztosság terve tudomásul vétetett. — A' kolozsvári főiskolában a' vallási tudományok közoktatójának kolozsvári rendes pap Kriza János ideiglenesen még egy évre helyettesítetett. — Felső országi academiákra ismeretei terjesztése, 's professorságra készülés végett szép tehetségű unitarius deák Berde Áron nagy többséggel elválasztott. —

(Közgyűlések.) A' jelen évi szűk termés kétségkívül tévén, hogy a' szállaló katonaság számára kellő szén és zab termékeket a' következő katonai évre sem a' földnépe nagy romlása nélkül meg nem adhatja, sem szállítók árrszabályi fizetés mellett magokra nem vállolhatják, nemes Doboka vgye érdemes főispáni helytartója mlgs Máriaffi Antal úr e' nevezetes 's ezzel kapcsolatban lévő más tárgyak iránti tanácskozás végett sept. 10-kére rendkívüli közgyűlést hirdetett. — Nemes Belső Szolnok megyének sept. 7-én hasonlóan közgyűlése leend.

Déva aug. 10. Aratásunkat július közepén nem csak bévégeztük, hanem az utolsó hetében bé is hordottuk, mi olly gyéren ütött ki közönségesen, hogy ott hol máskor rendszerint 40 kalongya termett, most csak 9—10, a' lapályos helyeken sokaknak csak 2—3 kalongyájok termett 's ezek is 1 legfeljebb 1½ vékát eresztenek. Az aratás, hordás 35—37 fokra emelkedett mellegben törtévé a' szem egy része kihullott. Zab még annyi kupa sem termett, mint a' hány vékát vetettek el. Széna is a' szárazság miatt kevés termett, 's mivel most szűkét a' szalma sem pótolja, aggodalom fogja el a' marhás gazdákat, minthogy mindenki óvakodik a' marhák megvételétől. Reményünk most már csak a' töröküzában helyeztetnők, melly külsőképpen szépen mutatkozik, de a' nagy szárazság miatt a' csók aprók és szemetlenek. Miud e' mellett is a' gabona árra (a' zabot ide nem értve, mellynek vékája némelly helyen 1 rf. 25 kr. v.) nem hág, a' tisztabuza 2 f. 12 kr; a' rozs 1 f. 20 kr., a' törökbuza 1 rforinton kél. Borunkat egy forinton is eladnók, de senki sem veszi, 's a' kiknek nincs edényök, gondolkoznak a' tavalyit kibocsátani. Borunk az idén, ha viszontagság nem éri, elég és jó lesz, mert már aug. 1ső napján lehetett ért szőlőt enni. —

(Árrszabás. Ügyészkar szelleme. Szilágysági termés.) Zilah aug. 30. Előre kijelentem, hogy hivatalbeli szándékos vétekekkel vádolni nem akarok, csak annak tanuságául irom le ez esetet miképp árrszabásoknál legőszintébb jó akarat mellett sem lehet néha nem tévedni. A' gabona és széna termés egész Szilágyságban, Bihar és Szathmár megyékben már a' tavasz derekán nagyon szűknek mutatkozá, a' marha árra két harmadra 's még alább is csökkent, mint a' tavaszi szántáskor volt; várni lehetete tehát, hogy a' hus árra is 9¼ kr.ól alább szálland. A' mészárosok igér-

ték is, hogy a' hus próba nélkül 7 kr.ra, vagy mivel 1839 óta minden font bustól fél krajczárt fizetünk az utschá kövezésre, bár még sohol sem köveztek (!) — 7½ kr.ra fogják szállítani olly kikötéssel, hogy aztán Szentmihály napig több próbát ne vágjanak. A' városi tanács erre igen helyesen rá nem állván próba vágatott, mellynek eredménye az lön, hogy 10 kr.on alól nem lehet vágni, 's így a' hus árrát emelni kell, bár a' marha árra folyvást csökkent. Új próbát vágta tehát, 's ekkor úgy jött ki, hogy lehet ugyan alább szállítani, de csak egy pénzzel. A' sok zugás ismét nagy későn új próbát eszközölvén, ekkor a' hus fontja 5½ vagy a' kövezési rovattal 6 kr.ra szökkent le. Ha ennek okát kérdjük, röviden csak azt találjuk: hogy az egész tanácsban és eskütségekben a' hus próbához igen kevesen értenek, ezek pedig a' sok nyelt keserőség után, ha kirendeltetnek sem örömet mennek. Másik oka a' mostani szembeszökő vétségnek az volt, hogy egyik biztos saját marháját vásároltatta meg próbául, némelly zilahi polgárok figyelmeztetése mellett is, mi nyomozás után napfényre jött. Mi fog vele történni még nem tudhatni, mert azóta eskütti ülés nem tartatott. — Ehez járul még az is, hogy a' mészárosok fontjának némellykor 12 lót híja is van, 's ha a' huslító biztosságnak panasz tételük érte, megelégesznek annyi melegséggel, hogy elhányták a' nyomtatékat 's azért nem üti a' fontot, 's midőn néha büntetnek is, a' mészáros legény, ha gazdája ennie ad 's fizetése kijár, jó szízzel elhever, pipázik és kártyázik a' börtönben. Lenne csak szabad akar kinek hus vágni, jó és egész font hus kapnánk, 's nem mondhatná egy némelly szolgáló: több hus kaptam, mint a' menynyire pénzt hoztam.

A' husvét és pünköszt közti törvényszakon némelly ügyészek pályatársaik felekezéssbeli hanyagsága ellen mocskosan panaszolván a' Közép Szolnoki ügyészkar ezt igen érzékenyül vette, 's azt akarta határozni, hogy ezentul senki se panaszolhasson ügyésztársára, míg panaszát az ügyészkar helyesnek nem látja. Osztozom én az ügyészkar azon véleményében, hogy panaszolni lehet mocskolódás nélkül, de nem abban, hogy a' vízzel a' gyerek is kilocsantassék a' tekenőből; ez pedig annyi, mert az ügyvédkar hozzájárulta nélkül senki igazságos sérelméért sem panaszolhatna.

Az idén egész Szilágyság szűk termés volt. Tövisháton 's a' Szamos mentén még nyert a' gazda annyi 13 kevés kereszket, a' hány vékát elvetett, 's így tán két magot; illy reménnyel biztat a' tengeri is, de az Érmellékén még a' magot sem kapták vissza, a' tengerit meg sem lehetett 's kellett kapálni. Hol máskor 15 szekér széna termett most megköszönik, ha 5 van, 's azon feljül szalma sincs. A' szőlő már most jobb, mint volt tavaly octoberben, de bő termés nem lesz.

Végül még arról értesíthetem, hogy a' N. Társalkodó mostani cikkeit nem csak mi néhányan, hanem mások is igen igen érdekeseknek találják. Most már vezetője és tüköre a' közvéleménynek, mert eddig csak utitársa volt, úgy mondogatták.

Szabó György.

(Döbrentei Gábor régi nyelv emlékekérti utazása.) Buda-kerületi országos főbiztos Döbrentei Gábor Borszékre egészsége tekintetéből szabadsággal tett útjában egyszersmind gróf Teleki József koronaőr 's magyar academiái elnök ő nmlga megbízásából, mint régi m. nyelvemlék szerkesztő, Hunyad vármegye, Fogaraszvidéke, Brassó városa, Háromszék, Csík-Gyergyó-Kászony szék, Udvarhely szék, Udvarhely városa, Segesvár szék és városa levéltárait, 's a' csík-somlyói kolostor könyvtárát megvizsgálá folyó évi júliusban és augusztusban, 1600 előtti magyar kéziratok találhatá-

sa végett. Készséggel fogadá Déván Nopcsa László főispán, elősegíté gróf Gyulai Lajos, Nagyszebenben a' szász nemzet grófja Wachsmann János ada rendelést prof. Schullernek a' szász nemzet levéltárának e' tekintetbeli felkutatására; Fogarason Hamar István főjegyző vállala fel magánosoknál a' keresést folytatni, a' Brassóban találtakat Trausch József tanácsos már másoltatja hitelesen: Sepszi Szentgyörgyön Barabás Farkas főjegyző ajánkozott Háromszéken többet is fürkészni; Kézdi-Vásárhelyen gróf Kun József es. k. aranykulcos; Csik-Gyergyó-Kászon székben Mártonfi János kozmási plebános, Bialis Ferencz, Kozma Gábor, báró Apor Károly, Mészáros Antal szentmiklósi plebános; Baló József, Székely Zsigmond és Károly alkirálybírák, Györfi János Iső székely gyalogezredi és csik-szeredai várpap, Györfi Lajos szentgyörgyi káplán, Eránosz Jeremiás szentdomokosi plebános útasították, segítették és még fogják; Udvarhelytt Karácsoni Sámuel ref. professor, Kovács Mózsés szék levéltárnoka, Szájdél Dániel város főbírája, Daróczi Antal tanácsos; Segesvárt Binder György Pál szászkezdői evang. főpap, Köhler József consul és Baumgarten Károly levéltárnok; Udvarhelyszéke levéltárából, Döbrentei Gábor, egy 1506beli eladási levélnek mindjárt maga vevé mását, Sz. Kereszturott tinkovai Macskási Lajos főkirálybíró, a' maga nemzeti levelei közül adá által Karansebes városi constitutioi eredetiét 1577ből, melyet Budapesten hitelesen lemásoltatva köszönettel vissza fog küldeni. Maroszlók és M. Vásárhely városa levéltára megvizsgálását Péterffy ref. pap és Ajtai Mihály iktató vállalták magokra. Mi nemü régi magyar prédikációk kéziratát, s négy nyomtatott régi m. könyvet vive magával az utazó a' szent ferencziek csiksomlyói kolostorából, hol Darvas Venantius guardián s Márton prof. és társai fogadák készséggel, kik voltak még ígérkezők e' tárgybéli keresetre, milly adatokat nyere a' moldovai magyarokról azok bukói püspökétől, miként teve lépést a' bukaresti oláh levéltár megvizsgálására? ezek felől a' magyar tudós társaság részéről adatik később tudósítás, midőn Döbrentei Gábor jelentése eleibe fog terjesztetni. —

(Budapesti lánczhíd.) A' budapesti lánczhíd építés vállalatot illetőleg 1840-ki július 31-én közhírré tett programkövetkeztében az első részvevők közül kinevezendő, s alóírtak elnöksége alatt munkálandó ideigleni választmányhoz járulás végett, a' betűsorban itt következő részvényes és műértő urak kérettek meg, úgymint: Dubraviczky Simon, Gyra Konstantin, Károlyi György gróf, Mitis Ignác, Rothschild S. M. báró, Sina János báró, Széchenyi István gróf, Szepessy Ferencz, Vásárhelyi Pál, Walheim János, és Wodianer Sámuel, kik e' tiszt elvállalása iránt szíves megegyezéseket ki is jelentették. Bécs, aug. 15-én 1841. báró Sina György s. k. J-r.

Fővárosi ujdonság. Mult szombaton a' műkedvelő társaság által Donizetti „Bájital“-a adatott a' német színpadon ropant számú közönség előtt. A' második felvonás csaknem egészen ismételtetett. Erba-Odescalchi marquisnő mindent elbájola gyönyörű hangjával, melly nem mulékony ingert szül, hanem mélyen simul a' kebel rejtekibe. Milly fényes alkalom nyílt műkedvelőnek s valódi művésznék e' ritka talentumot bámulni, melly játsza legyőzött minden nehézséget, úgy hogy ha az egyik dalnál azt gondoltuk, hogy e' fülmiletörök minden csudái kimerítvék, a' másikkal ismét kedvesen vettük csalódásunkat. Legzajosabb hatást szült az ugynevezett „Tadolini-keringő“, mellyet a' tisztelt marquisnő hasonlóan ismételni sziveskedett. Petz Adolf Nemorino szerepét adá, s az egész hallgatóságot meglepé éppen olly csudaszép hangja mint természetes és szabatos játéka által. Tenoristák szűkében ezen fiatal s a' legfényesb jövődönek elibe siető talentumot ritka becsü gyémántnak lehet tekinteni a' művészet bokrában, s mi azt javasolnók neki — ha szerény véleményünket szabad kimondani — kövesse keble geniusát, s ne temesse el gyönyörű tehetségeit. Igen mulattató volt Beke Dulcamara szerepében, mellyet e' színpadon aligha jobban láttunk valaha előadva; szinte dicséretesen említendő: Dorffinger kisasszony és Röder, amaz Gianetta, ez Belcone szerepében. Igen kedves látványt nyújtottak a' mintegy kilenczven személyből álló férfi- és nőkarok. A' gyermekkorház ez előadás által ismét közel 600 pfrt tiszta jövedelmet nyert; a' testvérvárosi közönség jótékonyági szelleme fényes bizonyítványaul P. H.

Egyesülés és magyarosítás Trencsén megyében. A' trencsénii ágost. hitvall. ev. espereste Sándor Tamás

felügyelőnek elnöklése alatt f. h. 10-kén tartotta Trencsén városában közgyűlését számos világiak s egyháziak jelenlétében. Egyesülés és magyarosítás valának a' tanácskozások fő tárgyai. Mi az uniót illeti, végzésé lőn, hogy a' jövő közgyűlésre küldendő követ kijelentse: mi szerint a' trencsénii esperestség forrón ohajtja a' ref. atyafiakkali egyesülésnek mennél előbbi eszközését. A' magyarosításra nézve elhatározatott: a' jegyzőkönyvnek magyar- és deák nyelven leendő szerkesztése, s ez utóbbin csak azért, mivel az egyháziak között többen találatnak, kiknek ifúságuk éveiben a' magyar nyelv megtanulására alkalmuk nem volt, s most pedig öreg napjaikra, bár miként ohajtanak is a' magyar nyelvet sajátukká tenni — nem igen sokra mehetnek, mert „multa senem circumveniunt incommoda.“ Addig is mig az új iskolai rendszer behozatnék, minden iskolai tanítónak szívére köttetett a' magyar nyelv tanítása. Hirnök.

Nagy Várad július 31-kén rendkívüli közgyűlésre sereglettek össze Biharmegye rendei. Alkalmat nyujta a' n. m. m. k. helytartótanács levele, melly szerint a' megyénkben tanyázó dzsidás ezred évi fegyvergyakorlatairól, olly utasítással értesítetnek a' rendek, hogy a' szükséges elhelyezés és termékek kiszolgáltatásáról gondoskodjanak — Senki nem vala a' rendek körében, ki szívében nem hordaná az adózónép sorsát, melly most idő és törvénykönyv szerint valóban szegény. Aratása sok helyen nem adá meg a' mit magul elvetett; szénája kevésb marhái szükségénél, burgonyája és tengerije, mellyben még élt egy kis reménye már hasonló szomorú eredményt mutat: szóval a' jövődö, melly megyénkbe várakozik, csak aggodalmas, és elővigyázatot kíván. Mire nézve elsőalispánunk véleménye elfogadtatván, közakarattal végzésé alakult. E' szerint sajnálják a' rendek, hogy illy nagyszerű tárgyban olly későn értesítetnek, midőn már az idő rövidsége is az intézkedést nehezíti; mindazáltal teljesíteni készek lévén, a' mi tőlök telik, a' megyénkben szállásoló dzsidás ezred századok és osztályokkint való egybejöveteleire mind a' helyeket kitűzik, mind egyéb kellékeket kiszolgáltatni fognak, minthogy különben is ezeket a' megye keblében ellátni tartoznának. De az ezredes és brigadás összevonulást, s nagyítást nem kívánó, s nyilván mutakozó közszükség tekintetéből, vagy kéri elhalasztatni, miként már 1834ben történt s most a' világbéke jótékonyágában szintugy eszközölhető: vagy egész tisztelettel nyilvánítaniok kell, miképpen ha kérelmök megtagadtatnék, a' lehetetlent megtenni, s Nyiregyházára termékeket szállítani nem fognak, annyival inkább mert élelmezésre a' megyén kívül nem kötelezettek. (Világ.)

Békésből. Gyula, aug. 17. Békés megyének f. h. 9ik s több napjain folytatva tartott évnegyedes közgyűlésén: a' magyar nyelv tárgyában fenálló küldöttségnek iskolák vizsgálatáról szóló jelentéséből örömmel értették a' RR., miszerint ez ügyben, az eszközöknek eddig annyira parlag mezején is, több helyeken dicséretes előmenetelnek örvendhetni; hogy azonban nemzetünk emelkedését feltételező ama nagy kérdés, t. i. nyelvünknek az idegen ajkuakkali megkedveltetése a' mozgásnak minél szabadabb körébe juthasson, — megyei táblabíró Bende Károly által készített és számos tudósaink kedvező bírálatával támogatott magyar olvasó könyvecske, az e' végre előlegesen összegyűlt pénzalapból több ezer példányban kinyomatni s az idegen ajkú iskolák közt ingyen elosztatni rendeltetett. — Szathmár megye felszólítására a' részek visszakapcsolatása iránt felírás határozatott. — Gömör megyének az egyháziak világi hivatalokból kizárása, Sopronnak az ausztriai-orosz dunahajózási szerződés megvizsgálása, Pestnek a' középponti műegyetem tervezete, a' Hajdukerületnek a' keleti egyház iskoláinak országos költségen magyar könyvekkeli ellátatása — érdemben kelt barátságos leveleik, az országgyűlési tárgyakkal foglalkozó küldöttségnek adatván ki: Gömör megyének abbeli levelére, mellyben tudtul adja, mikint kebelében már az avatás is megtagadtatott a' vegyes házasságban élő catholica nőtől, végzésileg mondatott ki, hogy a' RR. a' törvény ezen újabb sérüléséből eredt fájdalomban részokról is osztoznak. Eddig ugyan még Békésben az avatás megtagadására eset nem volt; a' mennyiben mindazáltal jövődöben adhatnák elő magukat, meghagyatott a' járásbelieknek, hogy a' törvény sujtó erejének ezekre is leendő alkalmazhatása végett, minden megtagadási esetet azonnal jelentsenek bé. E' vallási tárgyú levél által előidézett vitakozások nyomán szőnyegre jött nvárad püspök Laicsak Ferencznek is nyilatkozata, mellyben a' megyének f. évi apr. 28-ikái közgyűlésében kelt azon határozatát,

hogy a' vegyes házasságokat bé nem szentelő catholicus lelkészek az 1647: 14 t. cz. értelmében elmarasztaltassanak, törvényen kívülnek tartván, az ellen ünnepélyes óvást tesz; felszólítván a' megyét, hogy eddig erőszakos lépéseit annál inkább mellőzze, mivel a' kérdéses ügy köztudomás szerint legfelsőbb intézkedés alatt áll. Mindezen okok azonban nem bírhaták a' RRt arra, hogy előbbi törvényes elveiket változtatva, fentebb idézett végzésöktől elálljanak, és a' püspök óvását csupán tudományul vévén, nyugtatólag érték az elnök-alispánnak ez alkalommal tett szóbeli előadásából, miszerint fentebbi végzések értelmében a' gyulai, békési, csabai és orosházi lelkészek már perbe is idéztettek. — Gazdaságot és kereskedést illetőleg: a' pozsony-nagyszombati vasut újabban kibocsátott részvényei, úgyszintén a' magyar gazdasági-egyesület indulásban levő héti lapjai, amaz Pozsony megye, ez gr. Károlyi György buzdító levelek következtében, járásonkénti hirteltetés mellett mint anyagi fejlődésre vezető eszközök, hathatósan ajánlatai rendeltettek. Beregh megyének az eperfaterenyésztés tárgyában kelt szorgalmazó levele használatul a' selymeszi küldöttségnek adatott ki. Legnagyobb részvételet gerjesztett mindazáltal bécsi ügyvéd és magyarországi indigena Wildner Ignácznak alispáni úton a' megyével tudatni kért abbéli felszólítása, mellyben új hazája iránti szerelmét tanusítólag Magyarországon tőkét kiadni, vagy felvenni kívánók számára, központosító intézet felállítását közli. A' tervezethez képest, minden külföldi hitelezőknek, kik Magyarországon birtokot venni vagy bérteni, gyárakat vagy más szorgalmi intézeteket állítani kívánnak; úgy szinte minden magyarországi birtokosnak, ki birtokára kölcsönt venni, 's azt vagy örökösen, vagy haszonbérbe adni szándékozik; továbbá minden királyi városnak, vagy szabadalmas községnek, melyek határaikba gyári vállalkozókat, vagy települöket keresnek — olly értelemben ajánlja nevezett új hazánkfia szolgálatát, hogy a' magokat nála e' tárgyakra nézve jelentőket szükséges adatokkal ellátván, a' szándéklott szerződéseket ön közbenjárulása által is lehetően eszközli. Élénk figyelemmel fogadták azért a' RR. e' vállalatot, mint örvendetes eredményét újabb hiteltörvényeinknek; 's a' szolgálati ajánlkozásnak dicséretes említésén kívül, olly végből rendelék ezt járásonként hirteltetni, hogy a' felélesztett eszme minél többek közt terjedvén, hováhamarabb élvezhető legyenek azon áldások, mellyek a' hitelezői biztosításnak törvényesen meghatározott képessége által már eddig is nyerhetők. P. H.

Zólyomból. Augustus 21. Folyó 17-kén igen szép számú közönség jelenlétében megkezdett évnegyedes közgyűlésünkön újra azon tárgy nyere a' főszerepet, melly már két év óta kedélyeket izgat, békét háborít, 's megyei tanácskozásaink legszebb idejét elfoglalva, hazánk csaknem minden részébe elhatott, 's jelenleg évnegyedi közgyűléseinknek már harmadikán volt bővebb vitatás alatt, tudniillik a' vegyes házasság tárgya. Felolvastatott ugyan is n. k. helyt.-tanács intézvénye, melly mellett a' besztercebányai püspöknek legfőbb helyre terjesztett folyamodó levele, miszerint, panaszképpen azt adván elő, hogy Klein Ferencz, korponai plebánus, ezen megye által azon ürügy alatt, mintha ágostai egybekötendő vegyes házasságot az 1790: 26 t. cz. ellenére akadályoztatott volna, folyó évi april. 26kán tartatott törvényszék elébe idéztették, a' megyének e' részbeni törvénytelen határozatát megsemmisíteni, 's a' nevezett plebánust ótalmaztatni kérti, — visszavárolag olly utasítással tétetik által, hogy a' fenforgó körülmények iránt, a' dolognak épségben tartása mellett, jelentés terjesztessék fel. — Erre e' RR. délutáni harmadfél óráig tartó tanácskozás után elhatározzák, hogy a' kívánt jelentés kimerítőleg küldessék fel; egyébiránt a' RR. a' birói eljárásra nézve Mátyás III. Decr. 12. cikkjére hivatkoznak, 's a' püspöki levélben foglalt okoskodások, nehogy azokat a' RR. hallgatásukkal jóváhagyni látszassanak, ugyan azon jelentésben 's a' végzésben is megczáfoltatván, a' megyei püspökre nézve Ulászló VI. Decr. 8. cz. értelmében írják fel, 's az iránt is esedeznek a' RR., hogy a' fenforgó sérelmet rögtön összehívandó országgyűlés vagy más törvényes mód által méltóztassék ő felsége minélelőbb orvoslani; elrendelvén egyuttal, hogy részint ezen, részint előbbeni évnegyedes közgyűlésünkön hozott e' tárgyban végzéseink a' megyékkel kimerítőleg közöltessenek. P. H.

Ungh-Szabolcsi gőzmalom társaság. A' gőzmalom társaság célja: a' közönséget megkímélni azon károktól és alkalmatlanságoktól, mellyekkel a' szárazmalmokban őrlés össze vagyont kötve, különböző nemű és minőségű, 's minden 24 órában 260

pozsonyi mérő terményből kijövő lisztet gyártani, 's ekkép oda munkálni, hogy liszt kereskedés lehessen divatossa. — A' részvényesekre nézve pedig abba pontosul a' társaság célja, hogy ezeket minél nagyobb 's tartós pénzbeli haszonban részesíthesse. 5) A' társaság bizonytalan időre alakul, 's addig tart, míg fent kitűzött céljainak elérése akármely oknál fogva lehetlenné nem váland. Mihelyt ezen eset elő áll, az akkori választmány tartozik egy hónap alatt közgyűlést hirdetni, melly a' társaság ingó és ingatlan javairól rendelkezend. 5) A' társaság céljának elérését eszközlé egy száz ezüst forintos öt száz részvények által. 4) A' társaság kifejlendő körülményekhez képest vagy díjért, vagy vámért, vagy mindkettőért fog őrteni; vagy önróvására liszt kereskedést folytatni, vagy pedig mindezeket össze fogja kötni. 5) Ha a' társasági tőke a' kitűzött célra elegendő nem lenne, akkor újabb részvények útján fog a' szükséges tőke kikerítettetni. 6) A' részvények nem egyszerre, hanem a' szükséghez képest részenként fizettetnek úgy, hogy ezen részfizetések egyszerre egy részvény huszadrésznél kevesebbet, felénél többet nem tehetnek. 7) A' társaság lefizetett tőkéjéből, csak miután vállalatja életbe lépett és már jövedelmez, fog a' részvényekre kamatokat fizetni, olly formán, hogy a' társaság jövedőjét biztosítani ohajtván, szabályul állítja fel, hogy a' mennyiben ezen vállalatból kerekedő haszon a' befektetett tőkének 6 száztoliját évenként meghaladná, ezen feleslegből egy száztolirejéig 12 éven keresztül egy tartalék tőkét fog alakítani, és így a' részvényeseknek részvényeik után évenként lefizetendő száztolirejéig 6 kamaton feljül osztalék 12 éven keresztül csak akkor fog adatni, mikor a' befektetett tőke után száztolirejéig 8 haszon kerekedett ki. Ezen tartalék tőkét az igazgatóság fogja kellő biztosítás mellett, 5 száztolirejéig kamatnál nem alább, ki nem haló testületeknek 5 hónapi felmondásra kölesön kiadni. 8) A' társaságnak hol az aláírási ivernek egyik feltétele az, hogy az erőmü a' szerednyei gyárban készüljön, b. Gilányi Sandor az erőmüvet — a' szállításon kívül — az általános felállítással összekötve 34,000 pengő forintért felvállalta, ide nem értve a' malom köveket, mellyeknek megszerzését a' társaság gondoskodása alól a' felvállaló báró átvenni nem kívánta. 9) A' megalkudott 34,000 pgő frt. a' vállalkozó bárónak három ízben fizettetik, u. m. az egész summának egy harmad része az 500 darab részvények tökéletes elkészítése után, a' választmány által szabályszerűleg rendelendő egy hónap mulva; a' második harmadrész pedig a' gépelyek felállítása és a' malom megindulása után mindjárt; oda utasítatván egyszermind a' választmány, hogy a' szerződésben a' gépelyek tökéletes elkészítését az elsőfizetéstől 12 hónapra, gépelyek tökéletes felállítását pedig ugyan azon első fizetéstől számítandó 18 hónapra határozza. Hirnök.

Anglia.

A' Cityben aug. 15-kán azon hir terjedett, miként 15 hadi hajó indul Washington felé, olly utasítvánnyal, hogy ha M. Leod tüstént ki nem bocsátatik az észak-amerikai közállományokkal kezdessék az ellenségeskedés meg. A' némileg hivatalos színnel biró Globe ezen hir valószínűsége felől, mint mondja, alapos okokból kételkedik. Annyi csak ugyan világos miként a' hajógyárakban szokatlan élénkség uralkodik.

A' kinyitó beszédre válasz feliratot Spencer lord fog indítványolni, őt Clanricarde marquis pártolandja. Althorpnak (Spencer lord) megjelenése a' politikai színhelyen — így szól a' Globe — örömmel fogadtatik mind azoktól, kik e' férfiu nagy gyakorlottságára, szilárd lelkületére, 's azon köz elösmerést nyert ügyességére emlékeznek, mellyel egykor az allházat vezetni bírta. A' nemzet mély feszültséggel 's magas érdekléssel tekint a' közelgő fordulat pontra 's bizodalommal néz új erővel fellépett régi bajnokaira.

Russel lord Skócziából Londonba visszaérkezett. Utjában a' városok mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták. Egy 80 évhez közelgő aggyán 25 angol mértföldet gyaloglott, hogy láthassa azon férfit, kinek neve minden szebb és a' közjólétet előmozdító szabályokkal testvéresült.

A' királyné következő paireket nevezett ki: Howard Charles surreyi gróft (Norfolk herceg fiát, catholicus hitűt.) Maltravers báró czime alatt; továbbá tábornok Stairs gróft Oxenfoord báró, Kenmare gróft Kenmare báró, Belfast bárót, Ennishowen és Carrickfergus báró, Barham lordot ridlingtoni Noel báró, Segrave gróft Fitzhardinge gróf, Hussey Vivian altábornagyot Vivian báró, Brooke Parnell Congleton báró czimek alatt emelé felső ház

tagjaiva. — A' korona ezen magas előjogának gyakorlatba vételekor — így nyilatkozik nagy epével a' tory Standard — Melbourne pártjára volt minden tekintet fordítva, ezen jutalmazások nem harczmezőn vagy tanácskozó asztalnál nyert érdemekért osztának, hanem az utolsó parlamenti választásra fecsérlett fáradság és pénzál-dozatok kártérítéséül.

Birmingham környékén a' napszámosok közt békétlenség ütött ki. A' hilstoni szénégetők összecsoportoztak nagyobb naphér kicsikorására, Dudleybe számos nép csatlakozék hozzájuk. Ellenök egy osztály dragonyos küldetett.

Franciaország.

Abd-El-Kader hatalma, mely eddig szilárdul állott 's Bugeaud tábornok megtámadásaival dacolt, kezd már ingani, a' Medsehek egy része a' francziák részére állott. Ezen esemény magában is nevezetes, de indokait tekintve még több fontossággal bír. A' medsehek kerülete Oran tartománynak egy részét teszi, hossza kelet-ről nyugotra 12 mérföld, széle 8, lakóai munkások, a' földmívelés szokottnál jobb karban, mert a' francia telepekkel szomszédság miatt a' terményeket eladni könnyű. Éppen ez vala mi gondot okozott Abd-El-Kadernek, ő irtóztott attól, ha arab kereszténnyel viszonyba jön; hogy tehát most is a' bajon segítsen az egész néptömeget belsőbb vidékekre akarta költöztetni. Enek megállásául ütöttek pártot a' medsehek.

Bordeauxban, aug. 13-ka éjjelén lázadás tört ki. A' város különböző pontjain csoportozatok alakultak, néhány helyhatósági tisztviselő ablaka alá, azon okból, mert a' tanács a' házösszeírást pártolta, macska muzsika vitetett; fegyveres erő jöven közbe a' zajgás akkor lecsendesedett, de 14-kén és 15-kén új erővel forrott fel; a' lámpák eltörettek, a' katonák kövekkel hajgáltának. Távirat szerint a' pártütés 16-kán elnyomatott. Nagy számmal fogatának el.

A' jobb és baloldal több követeli becsületökre való határozatot tevének, t. i. egyesülve fognak tiltakozást bocsátani Ledru Rollin üldöztetése ellen.

Anglia és több száraz földi hatalmak néhány belga erősegek elrontását kívánják, ezen követelés a' francia cabinetot nagy zavarba hozta, mert minden oka van gyanítani, hogy a' 1831. kölmény szoros végrehajtását Európa a' kormány párt által ismételt azon nyilatkozat miatt kívánja, hogy Párizs falai a' külföld 's nem a' város lakói ellen emeltetnek. A' spanyol és angol kormány jegyzék iratában hibáztatja a' ministeriumot, mivel Krisztina királyné tiltakozata elterjesztését gátlani nem igyekezett.

Spanyolország.

Arguelles 11 palota-dámát bocsátott el; Santa Cruz marquise is a' király leányok nevelőnöje hivatalától elmozdították. Luisa a' kisebbik testvér, kinek mint szintén Izabella királynénak az mondaték, hogy a' marquise betegsége miatt nem jelenhet az udvarban meg, levelet irt neki rosszul létét fájlalva, mielőbbi egészséget kívánt, hogy viszont együtt lehessenek. Arguelles a' levél elküldetésére engedelmet nem adott.

Azon választmány, mely Narvaez tábornoknak Párizsból küldött levele felett vélemény adásra neveztetett ki előterjesztményében következőket kívánt elhatároztatni: 1) a' senatus a' Franciaországból kapott iratot parlamenti szabályok- és polgári kötelességekkel ellenkezőnek tekinti; 2) Narvaez többé senatori rangraszámot nem tarthat; 3) a' kormány ezek felől értesíttessék, a' szükséges intézkedéseknek a' Gacetéban leendő közölhetése tekintetéből.

Törökország.

Azon hír terjed, hogy Resid — kinek hatalmas pártfogója a' szultán édes anyja, egy éles eszű és nagy elszánásu némben — a' külügyek tárczáját átvendi, 's helyette Párizsba Rifaat basa fog menni. — A' Scutarinál táborozó ezredek közt szélesen elágazott összeesküvés fedeztetett fel. Az engedetlenek éjjel fegyvert ragadni, az öröket megöldödni, 's aztán hazájokba visszaszökni akartak; de míg szándékukat kiviheték elfogatának, a' főbűnösök 5 száz palczára íteltettek, 's nagy része a' kegyetlen verés alatt megholt.

Konstantinápoly több pontjain ragály jelenkezik. Tahir basa a' meghódolt kréai keresztényeknek kivétel nélkül megkegyelmezett.

Igen kedvetlen eset készül a' görög királyság és török birodalom közt eddig türhetőleg fentartott csendet megháborítani. Valenza kapitány 300 hellennel julius végével Volo tengeröbölbe vitorlázott és Armiran tájékán szárazra lépett azon reménységben, hogy a' thessali görögök velc egyesülve fegyvert ragadnak a' török iga széttörésére. De a' keresztény lakóknál ezen szándék viszhangra nem talált, miután tehát az ügy nevezett „megszabadító sereg“ Velestin mellett két napig jó remény fejében állomásozott, 's lobogója alá senkit közelíteni nem láta, kétségbe ejtő elhatározottsággal rohant Larissanak, a' török basa lakhelyének elfoglalására. Utjában a' maréknyi kalandor-csapat egy sereg albaniaitól megtámadtaték, és rövid ellentállás után visszaveretett. Noha izetlenség volna ezen ügyetlenül rendezett lázítási tervet a' görög kormánynak tulajdonítani vétkül, mindazonáltal félni lehet, hogy a' fényes kapunak az új királyság elleni rejtett boszuja ezen esztelen tett által lángra gyujtatik.

Napier ezredes az alkirálytól zsoldban tartott syriai katonák visszabocsátását követelni Égyiptomba ment. Ali nem akarván sereg számát csökkenteni sokáig vonakodott; végre pedig azt válaszolá, miként a' szultán alattvalója lévén csak ettől fogadhat parancsokat el, egyébaránt csodálkozik, hogy éppen Anglia, mely zászlói alá annyi idegen nemzetűt fogad be, fejez ki illy kívánságot.

Poroszország.

A' poseni érsek egyházi megyéje minden lelkészéhez köriratot intézett, mellyben rendelí, hogy az elemi iskolák számára megrendelt könyvek, illessenek vallást vagy egyéb tant, mielőtt tanítás végett bévétenének terjesztessenek megvizsgálásul elébe.

A' vámelegesülethez tartozó német közállományok elősmervén azon jótékony hatást, mellyet kölcsönös kötésre lépések a' kereskedés és műszorgalom előmozdítására már is előidézett, a' vámelegesület továbbtartását 1842ik év jan. 1től fogva 1853ik év december utolsó napjáig, tehát a' szerződés határideje bételésétől számítva 12 esztendőre, kiterjesztették.

Újabb tudósítások.

Saldanha marquis a' bécsi udvarhoz követté neveztetett ki, de mint beszélük jelenleg nem hajlandó semmi diplomatikai küldetést elvállalni. — A' spanyol cortes aug. 10kén tartott ülésében Gonzalez Bravo kinyilatkoztatja, miképp a' nemzet azt remélette, hogy a' kormány Kristina királyné tiltakozatára erőhatósabban fog válaszolni. Egyszersmind közbeszólamlást intéz a' ministeriumhoz a' Cataloniában szállásoló sereg állapota felől. Erősíté, miképp az ott fekvő csapatok teljesen el vannak hanyagolva 's a' kormány hibája miatt nyomor- és szükségnek kitétetvék éppen olly pillanatban midőn e' tartományban új lázadás forr, melly gyaníthatólag a' külföldi cselszövők által gerjesztetik. A' hadminister hévvel erősíté, hogy a' kormány a' rendelkezete alatt levő pénzt minden seregosztálynak egyenlőleg és illőképpen osztja el; ha azonban az ezredekért mind azt megtenni nem lehet, a' mit az igazgatás szívéből obajt, oka a' köztár üres volta 's nem a' szándék hiányzása. — Victoria királyné várandó állapota miatt személyesen a' parlamentet nem nyithatja meg, ezen innepélyes tény egy választmányra bízott. — A' francia király — a' M. Herald szerint — a' négy európai hatalmat fegyveres közbejárulásra szólította fel azon esetre, ha Spanyolországban forradalmas jelenségek fognak mutatkozni. — Irland állapotja mind ingerlettebb, már a' történhető zavarok elnyomására 4 ezred ment Angliából által a' szomszéd szigetre.

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.		
Augustus. 31kén	27'' 11'''	—	27'' 10'''	+ 12	+ 22	+ 16	D. 1	Egész nap napfény, e. változó.
Septemb. 1. 2kán	27'' 10'''	—	27'' 10'''	+ 14	+ 22	+ 15	D. 1	Egész nap felleges.
	27'' 10'''	—	27'' 10'''	+ 14	+ 22	+ 17	D. 1	Reg. felleges, d. u. napfény.

(2) Dobokán Doboka vármegyében a választói postához másfél orányira vagy egy eladó magló. Néhai b. Bánffy Elek úr meneséből származik apjára nézve. Barna pej, 15% marok magos, 8 éves. Jutalmas árra iránt értesítést vehetni Kolozsvárt „Fejér-hajó“ című vendégfogadós Bernárd Györgytől.

(2) A' tartománybeli k. bányászti törvényszék által Tóth Antal, Bogdánfi Kristóf, Virághné, Gilyén másképp Kenderesiné, Kosotán Mária, Jámbor Rózalia és Vizkeleti Dorothea, kiknek lakásuk és bővebb czimzetök nem tudatik, ezennel felszólítat-

n k: hogy a' magok, nemes alsó Fejérvármegyében, Bucsum falu határán, Abruzeli György név alatti bányaszatban bírt részekre eső és az

1re 45 fr. 27 kr. 1 den.

2ikra 6 „ 40 „ 3 „

3ikra 73 „ 29 „ 3 „

4ikre 26 „ 43 „ 2 „

5ikre 20 „ 2 „ 3 „

6ikra 20 „ 2 „ 3 „

7ikre 5 „ 40 „ 3 denarral kiirt bá-

nyamivélési költségpénzt három hónapok alatt az illető bánya gondviselőséginel lefizessék 's a' bányászati rend szerint banya részek miveltetésére ügye-

lő biztosokat állítsanak, különben az irt batár idő sikeretlen multával bányarészek a' gondviseléség további kérelmére elmarasztaltatik 's költség fizetés fejében az azt hordó több társaknak fog által adatni.

Zalathán julius 31kén 1841.

Rusz József titoknok.

(2) Kolozsvárt 1840-beli jó bor olcsó áron eladó, bővebb utasítást ad az Erdélyi Híradó redactioja.